

een nationaal symbool voor de liefde die de Indonesiërs voor hun land koesterden – hij had er geen bezwaar tegen dat het werd gezongen. Aldus geschiedde. Daags daarna zond hij mede namens van Aerssen aan van Mook een telegram waarin hij meldde wat was geschied en in overweging gaf, het *Indonesia Raya* te schrappen van de lijst van voor militairen verboden liederen – het zou dus ook door hen vrij gezongen kunnen worden, evenwel, aldus van der Plas en van Aerssen, 'behoudens ingrijpen bij politiek misbruik'; zij stelden verder voor dat, als van Mook en de minister van marine, Furstner, er accoord mee gingen, de commandanten van de eenheden van het Knil en van de Koninklijke Marine ingelicht zouden worden over de opheffing van het verbod, 'zonder echter bepaalde ruchtbaarheid hieraan te geven.'¹

Van Mook maakte geen haast: pas bijna twee maanden later, midden juni, stelde hij het uit Melbourne ontvangen voorstel in een vergadering van de Raad van Bijstand voor Nederlands-Indische Zaken aan de orde. Abdoelkadir was hierbij aanwezig. Deze zei, 'dat de oorspronkelijke tekst van het lied in geen enkel opzicht een revolutionair karakter (droeg)² – inderdaad, die tekst op zichzelf deed dat niet (er was in Indië ook wel eens een scherpere tekst gezongen), maar het *Indonesia Raya* was, doordat het door de Indonesische nationalistenvan alle schakeringen was geadopteerd, wèl een in wezen revolutionair lied *geworden*. Desniettemin meende de Raad dat het zingen van de oorspronkelijke tekst algemeen moest worden toegestaan, mits het dan telkens op het Wilhelmus zou volgen. De bewoordingen van die oorspronkelijke tekst waren in Londen niet bekend – Abdoelkadir nam op zich, er in Djeddah (daarheen zou hij gaan om o.a. aspirant-geheime agenten te recruteren) naar te zoeken. Hij kon wat hij ervan onthouden had, bij andere Indonesiërs verifiëren en aanvullen, en terwijl hij dat deed, ging van Mook er accoord mee dat het *Indonesia Raya* met de oorspronkelijke tekst voortaan ook door militairen na het Wilhelmus zou worden gezongen, mits het niet een politieke demonstratie zou zijn (hetgeen het, menen wij, steeds wel degelijk was). Minister Furstner verleende eind september '43 zijn goedkeuring aan die regeling.

Zij werd niet gepubliceerd. Dat leidde bijna twee jaar lang tot onduidelijkheid – pas in juli '45 werd in Brisbane op voorstel van Spoor, die toen directeur was van de *Nefis*, besloten haar wereldkundig te maken en

¹ Telegram, 19 april 1943, van van der Plas aan van Mook (a.v.; Alg. Secr., Eerste Zending, XVII, 58–2). ² Raad van Bijstand voor Nederlands-Indische Zaken: Notulen, 15 juni 1943 (a.v., MK, M 76, XI 37 B).